

De dumma trollen

Hä vâ r n kâr sâ m hâ dd kâ mmä-sä i sâlşkâ p ve trö lla, a fâ st han no ve¹llä sä kâ mmä-n e¹nt fra däm. Men nu vor ju trö lla duumm, sä hä re hä vâ r sä vart-n a ve däm. För där däm vandrä sä vort däm fäll ända hongru, a skull kok-sä na mâ t. A da fe¹ng däm se¹ n kraak dära n hagastör. A a¹ñ a trö lla han tog bössa a skull sjuut kraka, men han fâ nn e¹nt a-a, utañ kraka for a flâ^u. A da tog däm a kokä störn där kraka hâ dd se¹ttjä, a skull äta blâ¹ta. Men a¹ñ a trö lltjälingen hon sag sä iill ätt hon såbbä bröbitn bâkerâm grita. Men ända sä så hon:

— Hä smaka ända få¹gel.

A bårti hä, hâ hä kâ mmä hä däm saalj: »Hä smaka ända få¹gel», så tjälinga, da hon duvä ni spâ de, där däm kokä störn, där kraka hâ dd se¹ttjä, a såbbä bröbitn bâkerâm grita.»

A sä vannrä däm föll ä tag idjänn, men da for däm föll vara hongru ater. A da fe¹ng däm se¹ bjärnfälen a tääntkt föll däm skull dräpa bjärn, a fa-sä ä koktjött. A däm hååll ätt fölen de¹llaş däm kåmmä diti hi¹de, a da hådd bjärn gatt e¹ni hä. A da vart-ä sä a¹ņ a däm skull kruup e¹ni hi¹deņ a fark i bjärn. A da skull-n spårk de¹ll ve ba¹ņa, a da skull de nåder draga ut-n. Men da han for kruup e¹ni hi¹deņ, sä vanknä föll bjärn, a ba¹t a-n skalln a da spårkäsä kårn i da^uflåm, sä däm drog ut-n. A da han kåmmä ut, sä vår-n utaņ skaall, a häd-dena tövçkt däm föll vår kåņştit, sä däm for divel åm hårt han håådd någe huvvu da han for e¹n. Men da vår-ä a¹ņ sām sâå, ätt han hådd da se¹tt hä håckuņ dje¹ck opp a ne da däm ettå paltn dâgen föri. A da for däm kåmma ihåg hä de nåder å.

A sä fortsättå däm föll a vannrä, fåst däm vor hongru, a sä kåmmä däm de¹ll n kalltjell, sām vår sä stärk, ätt hä vår sām åm våttne skull a påträ a kokäsä. A da vort däm sām fa¹jjen a sâå:

— Se¹ jånņa hava ve ju n griit sām star a kokäs. Nu fa ve kok ass n gröt.

A sä tog däm n mjölsa¹tj a heedd mjöle nedi grita håller tjella, a toog n stang a råårt ve.

Men däm mäårt e¹nt, ätt hä vart na tjackare ni tjella, a da for däm tro ätt mjöle hådd setnä. A da tog a¹ņ e emmer a for nea båttn a skull taga opp na mjölrör. Men da han e¹nt for kåmma, sä for däm tro ätt han skull äta opp alltihopen sjölv. A da håppå däm a ni tjella, wårevigen a¹ņ, sä hä vart båra kårn kwår, för de nåder dranknä. A sä vart-n a ve trölla.

Översättning

Det var en karl som hade kommit sig i sällskap med trollen, och fast han nog ville så kom han inte från dem. Men nu voro ju trollen dumma, så hur det var, så vart han av med dem. För där de vandrade så blevo de väl ändå hungriga, och skulle koka sig någon mat. Och då fingo de se en kråka där på en gårdsgårdsstör. Och ett av trollen han tog bössan och skulle skjuta kråkan, men han träffade den inte, utan kråkan

flög sin väg. Och då togo de och kokade stören, där kråkan hade suttit, och skulle äta blöta. Men en av trollkäringarna hon såg så illa att hon stack brödbiten bakom grytan. Men ändå så sade hon:

— Det smakar ändå fågel.

Och av det har det kommit att man säger: »Det smakar ändå fågel, sa käringen då hon doppade i spadet, där de kokade stören, där kråkan hade suttit, och stack brödbiten bakom grytan.»

Och så vandrade de väl ett tag igen, men då började de väl vara hungriga åter. Och då fingo de se björnsår och tänkte väl de skulle dräpa björnen, och få sig ett kok kött. Och de höllo efter spåren tills de kommo till idet, och då hade björnen gått in i det. Och då vart det så en av dem skulle krypa in i idet och peta i björnen (med en stång). Och då skulle han sparka till med benen, och så skulle de andra draga ut honom. Men då han började krypa in i idet, så vaknade väl björnen och bet av honom skallen och då sparkade karlen i dödsryckningarna, så de drogo ut honom. Och då han kom ut så var han utan skalle, och det där tyckte de väl var konstigt, så de började tvista om huruvida han hade något huvud då han kröp in. Men då var det en som sade att han hade då sett att hakan gick upp och ned, då de åto palt dagen förut. Och då började de komma ihåg det de andra också.

Och så fortsatte de väl och vandrade fast de voro hungriga, och så kom de till en kallkälla som var så stark, att det var som om vattnet skulle ha puttrat och kokat. Och så blevo de så glada och sade:

— Se, här ha vi ju en gryta som står och kokar. Nu få vi koka oss en gröt.

Och så togo de en mjölsäck och lade mjölet ned i grytan eller källan och togo en stång och rörde med.

Men de märkte inte att det vart något tjockare neri källan och då började de tro att mjölet hade sjunkit till botten. Och då tog en ett ämbar och for ner på botten och skulle ta upp

lite mjölröra. Men då han inte kom (tillbaka), så började de tro, att han skulle äta upp alltihop själv. Och då hoppade de också ner i källan, vareviga en, så det blev bara karlen kvar, för de andra drunknade. Och så blev han av med trollen.

59. Arvidsjaur

Nybyggaren och lappen

Å då növböyddjarn skull sätt ut djäddkroka, sä brukä lappa pass oppa å stela där, å növböyddjarn han tövckt dalit åm hädena, förståss han. Dill sist vart-n sä arj, han lå'-sä i fö'r-såt inve Lappträskälva dänna å skull sjuut lappen djenåm hanna, då han skull ta djädda — han hadd hatt n djädd däri krotjen, å låg där åm n dag dänna å väntä. Å di sist sä kåmm lappen å hadd tjällinga ve-sä. Å tjelinga satt dära eenn a båtn. Å sä mönnä-n dit dill krotjen, å hon dro opp djäddkrotjen å sa åt lappgubben, gubben sin: »Å större ha'k», fördi lappa kall djädda för ha'ujen. Å növböyddjarn han låg å siktä — å vä båra frågan han skull hå knäff-a djenåm hanna, skuttä djenåm hanna å-a. Men han va ndå för vek i sitt sinnelåg, sä han tövckt hädena vart nästan å'ntjelit, sjut-a å. Sä han lättä bli. Men om kwelln då han kåm håmm, då djick-en dill lappen å såå hädena för-n — att-n hadd legä å skuttä — siktä å tå'nkt åm sjuut tjällingen hans djenåm hanna, då hon dro opp djädda, men han vä ndå int sä djera-nä. Men då tövckt lappa han hadd ndå vörä ga'lant, sä hä var ndå ohöyddjelit. Å frå den dajen sä vort däm goa vä'nner.

60. Arvidsjaur

En resa från Skellefteå till Glommerslia

He var n teisdasafta, då i for frå Sjället oppett Djörsvajjen. He hadd vörä solsjine å vackervere bra no la'ng, men nu såg-e ut såm torn skull fara gå. Då i kåmmä åt Vörutra'ske, såg-e

no na şwart å kuseelit ut vesti marka, men i ta¹nkt: I jer fell e¹nt nan saltsa¹ck heller, — å se ga i me å dea i fortest fåla, bara dem fe¹ng sett för. Fåltje dera djesjivargå¹ñ saa, att no skull fell handena få bla¹t allti; men he löckäsä endå, satt i şlapp onna, för ra¹gne djick före me ha¹le vajjen, enna de¹lles i kåmmå dill Djörn, fast no sö¹ntäs-e, he hadd skwa¹la ne duktit, för dika å ööms sii å grusgråbben, såm voor utve vajjen, voor smickfull å vattn. Åm natta mot onşdan kringåm klåcka tjwå kåmmå i dill Djörn. Men der mått i ra¹nt å ha vortå oppsteld, för djesjivargå¹ñ var flö¹ttå bårterst i bö¹yn, satt i troodd i aller skull kåmma fram, å tjörvajjen ra¹kt int alt dill gå¹ş, å e¹nge le var-e, satt i gatt kljiv över hagan. I haadd ve-me brade tjista åg, såm i e¹nt tordås lemme¹ uta backen, å se fick i dragas ve hennar åg. Farstudöra var oopp, satt i djick såm rettest ini tjöke¹ å va¹kt opp dem å ba dem beedd åt me satt i fick kåmma meg i sa¹ng.

Åm mårjan, då i vank¹ä, nöggäsä i fra¹st å styr de¹ll-e opå nage vis för å taga me fram å få sakren ve-me åg; för överåm Djörn jer-e e¹nt nan lansvajj, utan en jett la¹jj berara å få int hava se tongt då. Defför tjöft i me en tunnsa¹ck å teft dit he i haadd åm wårtanne, satt e¹nt for-e just se väl. Tjista lemd i å ta¹la ve a¹ñ, såm dem sa skull vara dill å liit opå, att en skull sjick me a sea. I försto no, att e int skull vara för lustelit ett skogsvegan å opå myre¹ i skull över, etti he hadd ra¹ngd se pass, å vorfloa armest hadd hånnå re¹nn onna. Å värre fål en den ra¹sa ha i då aller vörå ut för. Ini skojjen fårse vattne ut-ett vajjen, se n fick hååpp mela tuve¹ å ånga, å opå myre¹ djick-e na allåmstass över fotn, satt e¹nt var-e just se rolit. Wårevigen ba¹ck var såm en ålv, å myre¹ såg ut nestan såm sjöa, å ve fe¹ng djera flå¹r kroka, å stånnåm voor dem e¹nt se små. Opå a¹tt steell fe¹ng ve gå en halv fjårndel bårta vajjen, åti ve kåånn taga åss över e myrşlö¹v. Men förstdan djick-e fell endå, för ve fe¹ng hava opphålle de¹lles ve vóor na åti Glóm-merslia, men då kåmmå-ne e il, fast ve e¹nt he¹nnå va¹ riktit djöningbla¹t, etti he var se ner dill byss. Kara¹ñ, såm bår åt-me, şlittå no e¹lt, å he var riktit sönn åm dem. Vårst var-e för

han, såm fåålt-me tjwå se¹st milan, för han haadd vörä uti te¹mmerflöyttninga å just nö¹est kammä ham å int fått vaal fullsövd, åti n gatt å sta.

PITEMÅL

61. Norrfjärden

Så-Jobb

Ope Övrebo¹nn fenns-ä en gameļ gål, som käläs för Jobb-gålñ. Där hav-ä ända deles för na¹ger år se¹da bätt n gameļ gobb, som ållte feck he¹t Så¹-Jobb. Namne kom härte åt n djå⁰! såa, som man bödd-höv då man skul tveett kļeda. Övrebo¹nn låg som mitt mila Luļstan å Peitstan, å en Så-Jobb djå⁰! sä na¹ger rec¹s då å då del de där to stādren.

En gaang kom en Så-Jobb he¹m frå Luuļ å skroo¹tt över åt n haadd vortä bekant vä sjölve derektörn för häkte, å derektörn haadd be¹tt-n djära na¹ger såå åt häkte. Så fort såa vår fälä, få⁰r en Så-Jobb del Luuļ vä döm. Å då n hadd fått be-
talṭ för såa å derektörn å drockä en sjett kaffetår — en Så-Jobb veelld aldri doopp — frågä derektörn, om en veelld fälä å sei ine sjölve häkte. En Så-Jobb både veelld å et veelld, men han saa ändå åt hä skull våra rå⁰let få tåla om, då n kom he¹m, åt n haadd vurä ein opa sjölve häkte. Å så feck-en åckså titt ein ine sä¹lla där fånga vår einspärä. En Så-Jobb begrundä å begrundä å del şlut sa-n del derektörn:

— Setä nu dömjenne ein för sjölvmord, häl håva döm drepä bana?

*

Opa gameļdågan seda hustrun hanş Så-Jobb haadd dött å bana haad flugä ut ute väla båadd en Så-Jobb riktit åle¹n. En sommar buuggd e nojjdjift par en gål ålde¹les utvä gålñ hanş Så-Jobb, å så fort döm haadd gålñ kļar flutt döm deit.

En dag nåppä en Så-Jobb fiir l'iter å snåttrom, å då lova grannfrun suult döm åt-n. Då n Så-Jobb haadd fått veta åt sultn var klar djik-en d'eit å hämtä-n. Å då n djik däda fååld grannfrun vä-n ut opa brå'n. En Så-Jobb var så glad då n knå'gä å över gå'lsplan å bar sultburken ine famna, åt n kon et läta bl'ei snå° sä om å taack en gaang dell. Söjna saa-n:

— Åj vo du ändå var gullat som sultä snåttren jenna åt-mä.

Men bäst hä var snåva-n över en stoobb å föllt ne burken, som förstås djik e tusn b'eit. Men se då vart-e slut vä grannå'la. E ställe låtä-ne söjna:

— Stö'mbel! Å e stö'mbel! ha du del kar, som et kan tåga bårt stobba opa marka!

62. Älvsby

Att gå i kyrkan

Hä var to goobb jenna ö'tanått åckså, såm djing opi tjörka såm alldagligen hållär vår sonndag, å så var-ä en ann e'n såm bruki it gå d'eit anne än då he var begravingen å s'like denna. I alla fall, n Jånk å n Fre'drik jenna, döm djiing d'eit vårenda sonndag å såt där under högmåssa, men n Fra'nş jenna, ha'n va d'eit opa n begraving. Å döm vå'or ju nesgrann åll di där tre'i'jen. N Fra'nş jenna ha'n stå'd uti dö'rom där, då dö'm jenna koom ut uterom tjörka. A n djenna hälsi, men döm hadd burt å tåla om a låå'ok som dän ee'n skull laan a dän aråm. Å så stani döm. Döm şvårå-nom aldri, så'g-en it. Men då dj'eick-en n rund om döm, å så dj'eick-en åti gr'einda. Å då döm koomm d'eit då hälsi-n ä gwårv dill. Då hadd döm tåla fålat om lå'otjen, som döm tåla om, då döm fåldås ut jöning dörn. Då saa döm åt-om Fra'nş jenna:

— Ha du vårklit, ha du burt å gå opi tjörka å tee'ntj upa' nanting anni opa gamli dågan?

— Jaa, saa-n. No går man opi tjörka naar gang, fast natur-letvei's it går man så man va lå'okbrenn, sa-an.